ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ Β. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

τ. Καθηγητοῦ τῆς Πατριαρχικῆς Μ. Σχολῆς Κωνσναντινουπόλεως νῦν τοῦ 'Ωδείου Μουσικὸν Λύκειον 'Αθηνῶν

ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ

ΑΚΟΛΟΥΘ Α

ΟΛΟΝΥΚΤΙΟΥ ΑΓΡΥΠΝΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΥΠΙΚΗΝ ΔΙΑΤΑΞΙΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ
ΜΕΤΑ ΠΛΟΥΣΙΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΕΝ
ΤΩ ΤΕΛΕΙ ΠΕΡΙΕΧΟΝΤΟΣ ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΝ ΤΗ
ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΑΥΤΗ ΨΑΛΛΟΜΕΝΑ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΕΛΩΔΗΜΑΤΑ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΝ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΕΛΘΟΝΤΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΙΣ ΦΩΣ

TOMOE A'

A O H N A I 1959

1200

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ Β. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

τ. Καθηγητοῦ τῆς Πατριαρχικῆς Μουσικῆς Σχολῆς Κωνσταντινουπόλεως νῦν τοῦ 'Ωδείου Μουσικὸν Λύκειον 'Αθηνῶν

94

0

Β Υ Ζ Α Ν Τ Ι Ν Ο Σ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ

AKONOYOIA

ΟΛΟΝΥΚΤΙΟΥ ΑΓΡΥΠΝΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΥΠΙΚΗΝ ΔΙΑΤΑΞΙΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ
ΜΕΤΑ ΠΛΟΥΣΙΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΕΝ ΤΩ ΤΕΛΕΙ
ΠΕΡΙΕΧΟΝΤΟΣ ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΝ ΤΗ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΑΥΤΗ
ΨΑΛΛΟΜΕΝΑ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΕΛΩΔΗΜΑΤΑ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΝ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΕΡΧΟΜΕΝΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΙΣ ΦΩΣ

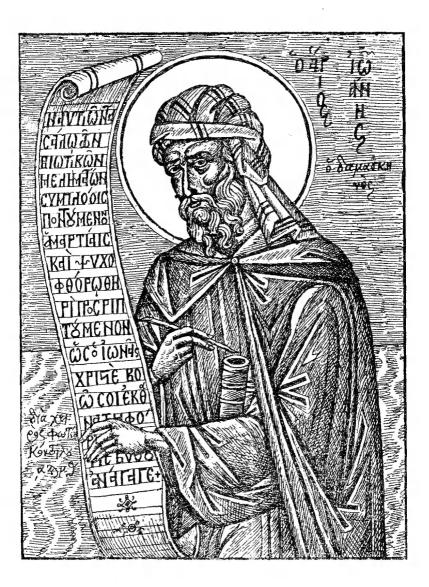
22

TOMOS A'

ΑΘΗΝΑΙ 1959 ΕΚ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΥ 28

ΤΩ ΠΑΝΣΕΒΑΣΤΩ ΜΟΙ
ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΩ ΜΟΥΣΟΤΡΑΦΗ
ΚΑΙ ΘΕΟΠΡΟΒΛΗΤΩ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΩ
ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΥΡΙΩ ΚΥΡΙΩ ΘΕΟΚΛΗΤΩ
ΤΗΝ ΒΙΒΛΟΝ ΤΑΥΤΗΝ ΕΥΛΑΒΩΣ ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ

Ο ΠΟΝΗΣΑΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὰ πρῶτα Βυζαντινὰ μουσικὰ ἔργα τὰ ὁποῖα ἦσαν τοῦ Πέτρου Λαμπαδαρίου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἤτοι: ᾿Αναστασιματάριον, Εἰρμολόγιον, Δοξαστάριον καὶ ἄλλα, ἐξετυπώθησαν τῷ 1820 ἐν Βενετία. Τὰ ἔργα ταῦτα εἶχον ἑρμηνευθῆ τῷ 1815 ἐκ τῆς ἀρχαίας παρασημαντικῆς ὑπὸ τῶν τριῶν ἀειμνήστων Μουσικοδιδασκάλων Μητροπολίτου Χρυσάνθου, Γρηγορίου πρωτοψάλτου καὶ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος ὡς καὶ ὅλα τὰ ὑπάρχοντα σήμερον, παρουσίασαν τὴν πραγματικὴν σφραγίδα τῆς ἱεροπρεποῦς ἐκτελέσεως τῶν γνησίων Βυζαντινών μελωδημάτων, ὧν ἡ γραφὴ εἶναι τελεία καὶ ἀπλουστάτη. ٰΩς τυγχάνει γνωστὸν εἰς ὅλον τὸν μουσικὸν κόσμον, ὁ Πέτρος ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὑπῆρξεν δεινὸς μουσικὸς καὶ μελοποιὸς ἄριστος, πλουτίσας τὴν ἐκκλησίαν διὰ τῶν μυρίων μουσικῶν μελῶν αὐτοῦ, ἦτο καὶ βαθὺς γνώστης τῆς ἑξωτερικῆς μουσικῆς. ᾿Αλλὰ παρ᾽ ὅλον τοῦτο, δὲν ἀνέμιξεν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ μέλη, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἑξωτερικὴν μουσικὴν γραμμήν, περιορισθεὶς μόνον εἰς τὴν ἀπλότητα τῆς γραφῆς αὐτῶν.

Διὰ τοῦτο τὰ μελωδήματα τοῦ Πέτρου, θεωροῦνται σήμερον ὡς ἀπόρθητα φρούρια τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς τέχνης, τὰ ὁποῖα αὐ-δείς,ἐστιν ἰκανὸς νὰ διασαλεύση. ᾿Απόδειξις δὲ τούτου εἶναι ὅτι, ἄπαντες οἱ μετὰ τὸν Πέτρον ἐμφανισθέντες Μουσικοδιδάσκαλοι ἔγραψαν πλεῖστα μουσικὰ ἔργα βάσει τῶν κλασσικῶν μελῶν αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα εἶναι σήμερον κατὰ πολὺ ἐν χρήσει ἐν ταῖς ἱεραῖς Ἐκκλησίαις.

Μετά ταῦτα σὺν τῷ χρόνῷ ἐπηκολούθησαν καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐκδόσεις μουσικῶν βιβλίων ἐν Κων]πόλει καὶ ίδίως ἐν ᾿Αθήναις, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἄλλα μὲν ἀπέβησαν λίαν χρήσιμα τόσον ἐν τῆ ψαλμῷδία ὅσον καὶ τῆ διδασκαλία τῆς Μουσικῆς μας, ἄλλα δέ, ἐπέφερον μεγάλην βλάβην εἰς τὸ ζήτημα τῆς ψαλμῷδίας ἐν τῆ Ἐκκλησία, διότι οἱ πλεῖστοι τῶν ἐκδοτῶν τῶν τοιούτων βιβλίων, ἀπέβλεψαν, οὐχὶ εἰς τὴν διατήρησιν τῶν κλασσικῶν μελῶν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὴν ὑλικὴν ἐκμετάλλευσιν αὐτῶν, ἡ δὲ προξενηθεῖσα βλάβη ἐν τῆ ψαλμῷδία εἶναι ὅτι, οἱ ἐκδόται τῶν τοιούτων ἔργων, ἀφήρεσαν πολλὰς κλασσικὰς γραμμὰς καὶ ἀντικατέστησαν ταύτας μὲ εἰδικάς των μουσικὰς τεχνοτροπίας. Ἡ τοιαύτη διαστρέβλωσις καὶ παραμόρφωσις τῶν γνησίων Βυζαντινῶν μελῶν ἐπέφεραν τὴν μεγάλην βλάβην εἰς τοὺς νέους ἱεροψάλτας, οἵ-

τινες οὐχὶ μόνον ἐδυσκολεύοντο εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν διότι εἶχον καὶ ἀναριθμήτους μουσικὰς ἀνορθογραφίας, ἀλλὰ καὶ νὰ διερωτῶνται: Ποῖα εἶναι τὰ γνήσια Βυζαντινὰ μαθήματα; αὐτὰ ποὺ ἀναγινώσκομεν εἰς τὰ νέα ἐκδοθέντα βιβλία ἢ εἰς παλαιά, τὰ ὁποῖα δυστυχῶς ἔχουν ἐξαντληθη.

Λαβών λοιπόν ὑπ'ὄψιν, ὅλα τ'ἀνωτέρω καὶ ἐπιθυμῶν, ὅπως διατηρηθῆ ἡ ἀρχαία παράδοσις τῆς Βυζαντινῆς Μσυσικῆς Τέχνης, προέβην εἰς τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ ἀνὰ χεῖρας ἔργου μου, ὑπὸ τὸ γενικὸν τίτλον: «Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ» οὖτινος ἡ ἔλλειψις τυγχάνει λίαν αἰσθητή, καθότι τοιαύτη σειρὰ περιεχομένου, μὲ τὴν ᾿Ακολουθίαν τῆς ὁλονυκτίου ἀγρυπνίας κατὰ τὴν τυπικὴν διάταξιν τοῦ 'Αγίου "Ορους, μὲ ἐνδιάμεσα μουσικὰ μέλη ἐν αὐτῆ καὶ μετὰ πλουσίου μουσικοῦ παραρτήματος, δὲν ἐξεδόθη μέχρι σήμερον.

Διὸ καὶ ἐθεώρησα ὡς ἀπαραίτητον καθῆκον μου, ν' ἀφιερώσω εὐλαβῶς τὸ πρῶτον τοῦτο βιβλίον μου πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μακαριότητα τὸν ἀρχιεπίσκοπον 'Αθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΝ.

Πρός τούτοις έκφράζω τὰς θερμάς μου εὐχαριστίας πρός ὅλους τοὺς ἐνισχύσαντάς με ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ ἔργου τούτου. Ἰδιαιτέρως δὲ πρός τὸν ἀξιότιμον μουσικόφιλον κ. Γεώργιον Νικολάου ὅστις γενναιοδώρως προσέφερεν τὴν ὑλικὴν ὑποστήριξίν του.

Τό πρωτότυπον τοῦτο βιβλίον μου ἐπειδὴ τυγχάνει πλουσιώτατον εἰς ὕλην καὶ συγχρονισμένον ἀπὸ ἀπόψεως συντομίας καὶ τέχνης μελοποιηθὲν ἐπιμελῶς ἐπὶ τῆ βάσει τῶν ἀρχαίων κλασσικῶν μελῶν, ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ τύχῃ εὐμενοῦς ὑποδοχῆς, καθόσον τυγχάνει καὶ λίαν χρήσιμον εἰς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας.

Ο Πονήσας ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Β. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ κατὰτὶ

Περί ὅμ ὅραν ὁ ἱερε σέρχεται εἰς μόνον ἐπιτρο Εὐλογητὸς ὁ αἰώνων. 'Ο

Ό χορο Δόξά σα ό άναγνώστι Σοῦ ἐστὶν ἡ Κύριε ἐλέησο εὐκρινῶς τοὺ λογίω. Μετὰ ροῦ «Τὸ προι τῶ τέλει). Ψό ἀναγινώσκει Στάσιν τῶν (Σολέα πρὸς (ἴδε διάφορα

⁽α) Καὶ ΄. παραθρονίω ἄ

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

Όλονυκτίου 'Αγρυπνίας κατά τὴν τυπικὴν διάταξιν τοῦ 'Αγίου 'Όρους

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΠΝΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Περί ὅραν 8ην ἐσπερινὴν κρούεται ὁ κώδων καὶ μετὰ ἡμισείαν ὅραν ὁ ἱερεὺς λαμβάνει καιρὸν πρὸ τοῦ Δεσποτικοῦ Θρόνου καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερὸν Βῆμα μὲ ἀνοικτὴν τὴν ὡραίαν Πύλην. Φέρων δὲ μόνον ἐπιτραχήλιον καὶ ἱστάμενος πρὸ τῆς 'Αγίας Τραπέζης ἐκφωνεῖ: Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 'Ο χορὸς 'Αμήν.

'Ο χοροστατών έν τῷ παραθρονίῳ ἡγούμενος λέγει (α).

Δόξά σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν Δόξα σοι Βασιλεῦ οὐράνιε κτλ. κι' εὐθὺς ὁ ἀναγνώστης τὸ Τρισάγιον εἰς τὸ μέσον τοῦ Σολέα' ὁ ἱερεύς : «"Ότι Σοῦ ἐστὶν ἡ Βασιλεία» καὶ ἐν συνεχεία ὁ Διάκονος μετὰ τὸ 'Αμήν, τὸ Κύριε ἐλέησον ΙΒ' φοράς, τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν (τρὶς) ἀναγινώσκει εὐκρινῶς τοὺς ψαλμοὺς τοῦ μικροῦ ἀποδείπνου ὡς ἐστὶ ἐν τῷ 'Ωρολογίῳ. Μετὰ τό πιστεύω καὶ "Αξιόν ἐστιν, ψάλλεται ὑπὸ τοῦ Α'. χοροῦ «Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς» δίχορον,(ἵδε Μουσικὸν Παράρτημα ἐν τῶ τέλει). Ψαλλομένου τούτου ὁ ἱερεὺς φέρων φελόνιον ἐξέρχεται καὶ ἀναγινώσκει ἐμμελῶς (ὡς ἔχομεν γράψει μουσικῶς ἐν τῷ τέλει) τὴν α'. Στάσιν τῶν Οἴκων τῆς Θεοτόκου ἔναντι τῆς εἰκόνος τῆς Θεοτόκου. (ἵδε διάφορα Χαῖρε Νύμφη καὶ 'Αλληλούϊα ἐν τῷ τέλει).

⁽α) Καὶ 'Αρχιερεύς έὰν ὑπάρχη δὲν ϊσταται ἐν τῷ θρόνῳ, ἀλλ' ἐν τῷ παραθρονίῳ ἄνευ μανδύου κρατών Χαζράνιον.

Πληρουμένης τῆς α΄. Στάσεως τῶν Οἴκων, ἐὰν χοροστατῆ ᾿Αρχιερεὺς ψάλλεται τὸ παρὸν εἰς πολλά ἔτη ἦχος β΄. $\Delta \searrow \widehat{\widehat{}} \widehat{\widehat{\widehat{}} \widehat{\widehat{}} \widehat{\widehat{\widehat{}}} \widehat{\widehat{}} \widehat{\widehat$

κι' εύθὺς ὁ Α΄ χορὸς ἄρχεται ψάλλων τὸν Κανόνα 'Ανοίξω τὸ στόμα μου εἰς ἔξ τροπάρια μετὰ τοῦ στίχου οὕτως :

α Θε ο το κε σω σον η μας λ

είς δὲ τὰ δύο τελευταῖα τροπάρια ἑκάστης 'Ωδῆς ἀντὶ στίχου ψάλλεται τὸ Δ όξα Πατρὶ είς τὸ α΄, καὶ είς τὸ β΄, καὶ νῦν καὶ ἀεί οὕτω

δα Δο ξα Πα τρι και Υι ω ω και α γι ω πνευμα τι λ Και νυν και α ει ει και εις αι ω νας των αι ω νων

α μι

Εἰς τὸ τέλος τῆς Γ΄. ἀδῆς ψάλλεται τό, Τῆ Ύπερμάχω δίχορον ἀργοσύντομον (γραφὲν εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀρχαίου ἀργοῦ) ψαλλομένου τούτου, ὁ ἱερεὺς κρατῶν τὸ Κατζίον, ἐξέρχεται τοῦ ἱεροῦ Βήματος καὶ θυμιᾶ κατ' ἀρχὰς πρὸ τοῦ Θρόνου τρὶς ποιῶν τό σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, εἶτα τὸ Ἐκκλησίασμα τρὶς εἰς τὸ κέντρον καὶ ἀνά τρὶς δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Μετὰ ταῦτα στρεφόμενος πρὸς τὴν ὡραίαν Πύλην θυμιᾶ κατὰ σειρὰν τὰς εἰκόνας τοῦ Τ΄ πλου, μέχρι τῆς λήξεως τοῦ ψαλλομένου. Ἐν συνεχεία δὲ χροσερχ τενος πρὸ τοῦ δισκελίου καὶ θυμιῶν τοῦτο πάλιν τρίς, ἄρχεται ἀναγινώσκων τὴν β΄. Στάσιν τῶν Οἴκων. Εἰς τὸ τέλος ταύτης, θυμιᾶ καὶ πάλιν πρὸ τοῦ δισκελίου καὶ ὁ Β΄. χορὸς ψάλλει τὴν Δ΄. ἀδὴν ὁ καθήμενος ἐν δόξη, ὁ Α΄. τὴν Ε΄. ώδὴν ἐξέστη τὰ σύμπαντα καὶ ὁ Β΄. χορὸς τὴν ΣΤ΄. τὴν Θείαν ταύτην. Εἰς τὸ τέλος αὐτῆς ψάλλει ὁ Β΄. χορὸς τὸ β΄. ἀργοσύντομον δί-

χορον Τη ὑπερμάχω, εἰς τὸ τέλος τοῦ ὁποίου ἀναγινώσκεται ἡ Γ΄. Στάσις τῶν Οἴκων. Εἶτα ὁ Α΄, ψάλλει τὴν Ζ΄, ώδὴν Οὐκ ἐλάτρευσαν, ὁ Β΄ χορὸς τὴν Η΄, παῖδας εὐαγεῖς καὶ ὁ Α΄, τὴν Θ΄, ώδὴν ἀπας γηγενης κατά τι ἐντονώτερα. Μετὰ τὸ τέλος ταύτης ψάλλεται αὖθις τό γ΄, τῆ ὑπερμάχω συντομώτερον δίχορον καὶ ἀναγινώσκεται ἡ Δ΄ Στάσις τῶν Οἴκων ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου (β).

Μετά τὸ τέλος τῆς Δ΄. Στάσεως εὐθύς ψάλλεται τὸ τελευταῖον τῆ Υπερμάχω δίχορον συντόμως (τὸ σύνηθες). Εἶτα ὁ ἀναγνώστης ἰστάμενος είς τὸ μέσον τοῦ Σολέα, λέγει έμμελῶς καὶ εὐκρινῶς τὸ Τρισάγιον ὁ ἱερεὺς ὅτι σοῦ ἐστίν καὶ ὁ ἀναγνώστης ᾿Αμήν, τὸ τῆ Ύπερμάχω (χῦμα) τὸ Κύριε Ἐλέησον Μ΄. (40) φοράς, ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Δόξα Πατρί Καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβίμ, ἐν ὀνόματι Κυρίου Εὐλόγησον Πάτερ (ή Δέσποτα "Αγιε ἐὰν χοροστατεῖ) καὶ ὁ ἡγούμενος άπό τοῦ Παραθρονίου λέγει την εὐχήν: «'Ο Θεός οἰκτιρῆσαι ήμᾶς» κτλ. ό άναγνώστης καὶ πάλιν τὸ Κύριε ἐλέησον(τρὶς)«Καὶ σῶσον ἡμᾶςΠαναγία Παρθένε» ὅπερἐκφωνεῖται ἐμμελῶς καὶ μεγαλοφώνως. Ἐν τῷ μεταξύ ὅλων των άνωτέρωάναγινωσκομένων, προητοιμασμέν οί δντες δύο καλλίφωνοι άναγνῶσται (κανονάρχαι) ὁ μὲν ἱστάμενος ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος τῆς Θεοτόκου, ἀναγινώσκει μετά ἐμμελοῦς ἀπαγγελίας καὶ λίαν εὐκρινως την εύχην: "Ασπιλε άμόλυντε, ό δὲ ἱστάμενπς ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος του Ίησου Χριστου, άναγινώσκει όμοιως την έτέραν εύχην: «Καί δὸς ἡμῖν Δ'οποτα» ἀκολούθως τὸ Ὑπερένδοξε ἀειπάρθενε, ἡ ἐλπὶς μου ό πατήρ και τήν Πάσαν έλπίδα μου. Εὐθύς ό ίερεύς ποιεῖ τήν άπόλυσιν μετά τοῦ εὐξώμεθα. Μετά ταῦτα ψάλλεται τὸ Τὴν **ὡραιότητ**α. (ἴδε Μουσικὸν παράρτημα ἐν τῷ τέλει) Μετὰ τὸ «Δι' εὐχῶν» ἐπικρατεῖ ἄκρα σιγὴ ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας, λογιζόμενον ὡς διάλλειμα.

⁽β) Εἰς τὸ τέλος τῆς γ΄. Στάσεως τῶν Οἴχων, καθ' ἦν ὥραν οἱ χοροὶ ψάλλουσι τὸ δίχορον τῆ 'Υπερμάχω' ἐὰν ὑπάρχει 'Αρχιερεὺς (χοροστατῶν ἐν τῷ Παραθρονίω οὐχὶ ἐν τῷ θόνω μέχρι τοῦ σημείου τούτου ὡς ἀπαιτεῖ ἡ Τυπικὴ διάταξις εἰσέρχεται εἰς τὸ ἰερὸν Βῆμα ἀκολουθούμενος ὑπὸ ἰερέως καὶ διακόνου' ἐνδυσάμενος δὲ τὸν ἱερὸν Μανδύαν, ἐπιτραχὴλιον, μικρὸν ὡμοφόριον, καὶ πατηρίτσαν, ἐξέρχεται μεθ' ὅλου τοῦ Κλήρου καὶ ἀναγινώσκει τὴν Δ΄. Στάσιν τῶν Οἴκων. Εἰς τὸ τέλος ταύτης ὁ 'Αρχιερεὺς εὐλογῶν τὸ ἐκκλησίασμα διὰ τοῦ δικηροτρικηρίου, ὁ Α΄. χορὸς ψάλλει τὸ, Εἰς πολλὰ ἔτη ἀργοσυντόμως ὡς ὑπάρχει ἀνωτέρω, μέχρις ὅτου ἀνέλθει οὐτος εἰς τὸν Θρόνον' λαμβάνων δὲ τὸ τέλος ὁ β΄. χορὸς Δ έ σ ποτα, ἄρχεται ὁ Α΄. χορὸς ψάλλων ιὸ τελευταῖον Τῆ 'Υπερμάχωρ δίχορον ἀλλὰ συντόμως (τὸ σύνηθες).

Τὸ παρὸν ψάλλεται εἰς τὸ τέλος τοῦ ᾿Αποδείπνου ἐκάστην Τρίτην καὶ Πέμπτην ἑσπέρας ἢχος α΄. Πα.

Μέλος άργον είρμολογικόν

Lε ε χ Σφα γη ην σου τη ην α α δι κον Χρι ι α 90 δυ με ε ε νη ε βο ο ο α σοι οι Πως α δι ι κως πα α α α α σχεις Α Πω ως εν ξυ υ λω κρε ε μα α σαι 9 ο πα α σα αν γη ην κρε- μα α σα ας τοι οις υ υ υ υ δα σι - ι μη η η λι ι πης μο ο νην με q Ευ ερ γε ε τα α πο ο λυ <math>υ ε ε λε ε ε ρα α καιδουου λην σου δε ε ε ε ο ο ο χ μαι αι αι

MEPOZ AEYTEPON

'Ακολουθία τοῦ 'Εσπερινοῦ

Κατά τήν κατανυκτικήν ταύτην στιγμήν καθ' ήν επικρατεί πλήρης σιγή, μεθ' όλων των φώτων έσβεσμένων, πλήν των κανδηλών τοῦ Τέμπλου καὶ τῆς ἀκοιμήτου κανδήλας τοῦ ἐσταυρωμένου, ὁ ἱερεὺς φέρων ἐπιτραχήλιον καὶ μαῦρον μανδύαν, ἐξέρχεται ἐκ τῆς Βορείου Πύλης τοῦ ἱεροῦ Βήματος μετά προπορευομένου ἐνὸς ἀναγνώστου φέροντος ἀνημμένην λαμπάδα καὶ ἄρχεται θυμιών διὰ τοῦ Κατζίου ἄπαν τὸ Ἐκκλησίασμα κατὰ σειράν. Τὴν ὥραν ταύτην εἴθισται ἐν ʿΑγίω "Ορει νὰ ψάλληται ἡμιφώνως ὑπὸ τοῦ θυμιώντος ἱερέως καὶ λίαν ἀργώς τὸ παρὸν εἰς ἦχον α΄.

Τὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνεται ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν, μέχρις ὅτου ὁ ἰερεὺς ἐπανέλθη πρὸ τὴς ὡραίας πύλης ἥτις μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐστὶ κεκλεισμένη. Ἐν συνεχεία δὲ εἰσερχόμενος οὖτος εἰς τὸ ἱερὸν Βῆμα καὶ πρὶν ν' ἀνοίξη ταύτην, ὁ ἔξωθεν τῆς ὡραίας πύλης ἱστάμενος ἀναγνώστης μετὰ τῆς λαμπάδος ἐκφωνεῖ ἐμμελῶς: Τό, Κέλευ-

σον κι' εὐθὺς ὁ ἱερεὺς ἀνοίγει τὴν Πύλην βλέπων πρὸς τὸ Ἐκκλησίασμα καὶ ὑψώνων τὸ Κατζίον ἐκφωνεῖ ἐμμελῶς καὶ μεγαλοφώνως:

Κύριε εὐλόγησον.

Ό χορός τὸ 'Αμὴν, ἀκουλούθως εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερὸν Βῆμα, καὶ ἀφοῦ θυμιάση τὴν ἀγίαν τράπεζαν πέριξ καὶ πάντας τοὺς ἐν αὐτῷ παρισταμένους ἐκφωνεῖ μεγαλοφώνως: «Δόξα τῆ άγἰα καὶ ὁμοουσίω, καὶ Ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων». 'Ο Χορός 'Αμήν, κι' εὐθὺς ὁ ἡγούμενος ἀναγινώσκει τὸν Προοιμιακὸν Ψαλμὸν τοῦ ἑσπερινοῦ, «Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον». (δ) Μέχρι τοῦ στίχου, Δόντος σου αὐτοῖς συλλέξουσιν καὶ ἄρχεται ὁ Α΄. χορὸς ψάλλῶν τὰ 'Ανοιξαντάρια. «'Ανοίξαντός σου τὴν χεῖρα» (κατ' ἐκλογὴν τοῦ διευθύνοντος τὸν δεξιὸν χορὸν τῶν ψαλτῶν). 'Ανοιξαντάρια εἰς ἡχον Βαρὺν ἑναρμόνιον, βαρὺν διατονικὸν μετὰ μικροῦ κρατήματος, (ἐν τῷ τέλει τῆς παρούσης βίβλου).

Εύθύς μετά τὸ τέλος τῶν 'Ανοιξανταρίων ἐξέρχεται ὁ Διάκονος καὶ Ιστάμενος είς τὴν συνήθη θέσιν του ἐκφωνεῖ κατανυκτικῶς τὰ είρηνικά τής Μεγάλης συναπτής. Είς εκαστον δε είρηνικόν, οι χοροί ψάλλουσι έναλλάξ τὸ Κύριε ἐλέησον μετὰ μέλους και κατά συμφωνίαν (ἴδε διάφορα ἐν τῷ τέλει) πρὸς τὰς ἐκφωνήσεις τοῦ Διακόνου, ὅστις, έὰν μέν τυγχάνει ὑψίφωνος ἐκφωνεῖ τὰ εἰρηνικὰ εἰς τὸν ἄνω φθόγγον Νη τῆς διαπασών κλίμακος. Έὰν δὲ οὐ δύναται, τότε ἐκφωνεῖ ταθτα έπὶ τοθ μεσαίου Δι τῆς κλίμακος. Έν τοιαύτη περιπτώσει, ἢ ούτως ή άλλως, οί χοροί των ψαλτών δέον να δίδωσι ώς φωνητικήν βάσιν είς τὸν Διάκονον τὸν κάτω Νη διότι ἡ βάσις αΰτη όδηγεῖ κανονικώς όλας τάς συμφωνίας όλων των ψαλλομμένων είς την γενικήν άρμονίαν εν τη Εκκλησία. Το αύτο δέον να γίνεται και με τάς φωνητικάς βάσεις όλων τῶν ἤχων, ἀρκεῖ νὰ βαδίζωσι ἄπαντες ἐπὶ τῶν κανονικών συμφωνιών. Μετά τὰ είρηνικά και την έκφώνησιν του ιερέως δστις, πρός διάκρισιν της έκφωνήσεως ώς σοβορωτέρας άπό του διακόνου τὰς ἐκφωνήσεις, δέον νὰ ἀπαγγέλη ταύτην πάντοτε κατὰ τρεῖς φωνάς χαμηλώτερα ή κατά τέσσαρας' εἶτα άναγινώσκεται ἕν κάθισμα τοῦ ψαλτηρίου τῆς ἡμέρας,ἢ ψάλλεται ὑπὸ τῶν χωρῶν ἡ α΄. Στόσις τοῦ «Μακάριος Άνηρ» (κατ' εκλογην των ψαλλόντων, η Μανουηλ πρωτο-

⁽δ) 'Ο προοιμιακός ψαλμός τοῦ 'Εστερινοῦ «Εὐλόγει ἡ ψυχῆ μου τὸν Κύριον» δέον ν' ἀναγινώσκηται ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου ἢ ὑψ' ἐνὸς κληρικοῦ ὡς ἀπαιτεῖ ἡ τάξις τῆς 'Εκκλησίας καὶ οὐχὶ ὑπὸ λαϊκοῦ. Κατ' ἀνάγκην δὲ ἀναγινώσκεται οὔτος ὑπὸ τῶν ἰεροψαλτῶν ἐλλείψει ἐτέρου ἱερέως ἢ διακόνου.

ψάλτου ἢ Θεοδ. Φωκαέως ὁ Βαρὺς διατονικός. ("Ίδε καὶ ἡμέτερον μελοποίημα εἰς $\frac{\lambda}{\hbar}$ β΄. Δι Νενανὼ σύντομον). Εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ γίνεται μικρὰ αἴτησις καὶ ἄρχεται ὁ Α΄. χορὸς ψάλλων τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ὁ Β΄. χορὸς τὸ Κατευθυνθήτω καὶ ἐν συνεχεία ψάλλονται μετὰ τῶν στίχων τὰ στιχηρὰ ἑσπέρια τῆς τυχούσης ἑορτῆς εἰς ἔξ. Δόξα τῆς ἑορτῆς, καὶ νῦν Θεοτοκίου, τῆς σειρᾶς ὡς ἐστὶ ἐν τῷ Μηναίῳ. (α) Εἰς τὴν εἴσοδον τὸ Σοφία "Ορθὴ ὑπὸ τοῦ διακόνου οὕτως: ἦχος β΄. Δι.

Εύθυς ψάλλεται ύπο του Κλήρου το παρόν Φως 'Ιλαρόν δπερ, παρ' δλην την συντομίαν του, είναι γνήσιον τέκνον του άρχαίου.

α) 'Εὰν ἡ τελουμένη 'Αγουπνία τύχοι ἐν Σαββάτω ἑσπέρας ποὸς τὴν Κυριακήν, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ψάλλονται στιχηρὰ 'Αναστάσιμα εξ καὶ τῆς τυχούσης
έορτῆς τέσσαρα, Δόξα τοῦ 'Αγίου καὶ νῦν τὸ α'. Θεοτοκίον τοῦ ἡχου. 'Εὰν ὁ ἄγιος
τῆς ἡμέρας δὲν ἔχει δοξαστικόν, (δηλαδὴ δὲν ἀναφέρει Δόξα ἡχος τάδε), τότε
ψάλλονται 'Αναστάσιμα ἑσπέρια ἐπτά, τρία τοῦ 'Αγίου καὶ ἀπ' εὐθείας Δόξα καὶ
νῦν τὸ Θεοτοκίον τοῦ ἤχου ἀργῶς. 'Εὰν τύχοι ἐν παραμονῆ Δεσποτικῆς 'Εορτῆς,
ψάλλεται Δόξα τῆς 'Εορτῆς, καὶ νῦν τὸ α'. Θεοτοκίον τοῦ ἥχου, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχη
ἰδιαίτερον Θεοτοκίον τῆς ἑορτῆς ἐν τῷ Μηναίῳ. 'Εὰν τύχοι ἐν Θεομητορικῆ ἑορτῆ
ψάλλεται ἀπ' εὐθείας Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς.

Φως ε ε σοε ρι ι νον = υ μνου ου ου μεν Πα τε ρα Υι ο ο ον και αι = α γι ον πνε = ευ μα = ε ον = α =

Είτα ὁ Διάκονος ἐκφωνεῖ:

Κι' εὐθὺς ψάλλεται ὑπὸ τοῦ κλήρου ἄπαξ τὸ παρὸν: προκείμενον
Δ Κυ υ ρι ος ε: σα κου σε ται μου εν τω κε κρα
γε ε ναι μεπροςαυ τὸ ον ς

Τὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνεται ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν. Ἐν συνεχεία λέγει ὁ ἡγούμενος τὰ ἀναγνάσματα ἐάν ὑπάρχουσιν.

Είς τὰ πληρωτικὰ (δηλ. πληρώσωμεν τὴν ἐσπερινὴν ἡμῶν δέησιν κτλ.) οἱ χοροὶ ψάλλουσιν ἐναλλὰξ ἐμμελῶς τὰ Παράσχου Κύριε. (Βλέπε μουσικὸν παράρτημα ἐν τῶ τέλει). Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ ἱερέως ἀναγινώσκεται τὸ Καταξίωσον Κύριε μετὰ δὲ τὴν βαν ἐκφώνησιν Εἴη τὸ Κράτος, κατέρχονται οἱ ἱεροψάλται ἐν τῷ Σολέα προχωροῦντες σιγὰ - σιγά ἐν τῷ μεταξὺ ἐξέρχονται καὶ οἱ ἱερεῖς ἐκ τῆς Βορείου Πύλης πρωτοστατοῦντος τοῦ ἡγουμένου. ἐνδεδυμέτοι ἄπαν τες φελώνια, κρατοῦντες ἀνημμένας λαμπάδας. Μεταξὺ δὲ τῶν ἱερέων ὁ γεροντώτερος προπορευὸμενος, κρατεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ ἑορταζομένου 'Αγιου καὶ προχωροῦντες, ψάλλουσι τὸ πρῶτον 'Ιδιόμελον τῆς Λιτῆς

τοῦ 'Αγίου. 'Ελλείψει δὲ τούτου ψάλλεται τὸ τοῦ Ναοῦ ἢ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. α)

 Κύριε έλέησον ήχος β' Δι. 4 χ

"Η άνωτερω πεντάς των Κύσιε ελέησον επαναλαμβάνεται ύπ' άμφοτέρων των χορών εἰς επέρας έπτα πεντάδας πρός συμπλήρωσιν των όκτω πεντάδων κατά τὴν τάξιν. Πληρουμένης τῆς πεσσαρακοντάδος ταύτης, ὁ Διάκονος ἐκφωνεῖ τὰς αἰτήσεις: «'Ελέησον ἡμᾶς ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, δεόμεθά σου ὑπάκουσον καὶ ἐλέησον» ὁ χορός τὸ παρὸν Κύριε ἐλέησον εἰς πλάγιον τοῦ πρώτου ἦχον Πα.

Τὸ παρὸν «Κύριε ἐλέησον» εἰς ἦχον $\frac{1}{6}$ α Π° α.

 $\frac{4}{4}$ χ Κυ ρι ε ε λε η σον \ddot{q} Κυ ρι ε ε ε ε $\frac{4}{4}$ χ Κυ ρι ε ε ε λε η σον \ddot{q} Κυ ρι ε ε ε λε η σον \ddot{q} Κυ ρι ε ε ε λε

Μεθ' δ μνημονεύονται τὰ ὀνόματα τῶν ζώντων οἱ δὲ χοροὶ ψάλλουσι ἡπίως καὶ λίαν ἀργῶς τὸ παρὸν ἀρχαῖον (γ).

«Κύριε ἐλέησον» $^{\circ}$ Ηχος β΄ $\overset{\leftrightarrow}{\Delta}$ ί

'Ακολούθως ὁ διάκονος συνεχίζει τὰς αἰτήσεις: α) Έτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν.

β) "Έτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ 'Αρχιεπισκόπου ἡμῶν (δεῖνα), ψαλλόντων τῶν χορῶν τὰ παρόντα Κύριε ἐλέησον.

⁽γ) Τό ἀνωτέρω ἀρχαῖον Κύριε Ἐλέησον, εἴθισται νὰ ψάλληται α) κατὰ τὸ μνημόνευμα τῶν ζώντων ὁνομάτων καθ'ὅλας τὰς παρακλήσεις τῆς Παναγίας ἀπὸ 1 μέχρι τῆς 13 Αὐγούστου β) εἰς τὴν γονυκλισίαν τῆς Πεντηκοστῆς, γ) ἐν τῆ ἀκολουθια τοῦ ἱεροῦ εὐχελαίου, δ) εἰς χειροτονίας Κληρικῶν καὶ ες εἰς τὸ μνημόνευμα πάντων τῶν κεκοιμημένων ὀνομάτων κατὰ τὰ ψυχοσάββατα.

γ) Έτι δεόμεθα καὶ ὑπέρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πόλιν ταύτην κτλ. Εἰς τήν μεγάλην ταύτην αἴτησιν ψάλλεται συγχρόνως, ἡπίως καὶ οὐχὶ στεντωρία τῆ φωνῆ ὑπ² ἀμφοτέρων τῶν χορῶν τετράκις ἡ παροῦσα δεκὰς τοῦ «Κύριε ἐλέησον»

*Ηχος β΄ Δι είς χρόνον χ

 $\frac{\Delta}{3}$ Κυ ρι ε ε λε η σον $\frac{\Delta}{3}$ Κυ

Είς τὸ τέλος ἕτερα 3 ἀνὰ εν ἕκαστος χορός ἀργότερα.

- δ) Έτι δεόμεθα καὶ ὑπὲρ τοῦ εἰσακοὔσαι Κύριον τὸν Θεὸν ἡ-μῶν κτλ.
- ε) 'Ο ήγούμενος λέγει την Εὐχήν: 'Επάκουσον ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπὶς πάντων τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν θαλάσση μακράν, καὶ ἴλεως ἴλεως γενοῦ ἡμῖν Δέσποτα ἐπὶ ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν καὶ ἐλέησον ἡμᾶς 'Ο χορός: 'Αμήν. Εἶτα μετὰ τὴν ἐκφώνησιν: "Οτι ἐλεήμον καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις κτλ. οἱ χοροὶ ψάλλοντες τὰ ἀπόστιχα τοῦ ἐσπερινοῦ μεταβαίνουσι εἰς τὰ ἀναλόγιά των, ὡς καὶ ἄπαντες οἱ ἱερεῖς εἰσέρχονται εἰς τὸ 'Ιερὸν Βῆμα' ὁ δὲ ἡγούμενος φέρων μόνον ἐπανωκαλύμαυχον καὶ Σταυρὸν ἐπανέρχεται εἰς τὸ παραθρόνιον 'Ετέρα περίπτωσις

Έὰν ὑπάρχει ᾿Αρτοκλοσία, μετὰ τὴν τελευταίαν ἐκφώνησιν οἱ χοροὶ ἀντὶ τῶν ᾿Αποστίχων, ψάλλουσι τὸ Ἦπολυτίκιον τοῦ ἑορταζομένου 'Αγίου προχωροῦντες εἰς τὰ ἀναλόγια των. Οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ τὰ ἑξαπτέρυγα προσέρχονται εἰς τὸν Σολέα, ὅπου εἰσὶ τοποθετημένοι ἐπὶ τραπέζης οἱ πέντε ἄρτοι ὁ δὲ διὰκονος ἄρχεται ἐκ νέου τῶν αἰτήσεων: Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός κτλ. καὶ τελεῖται ἡ γνωστὴ τάξις τῆς 'Αρτοκλασίας.

Θεοτόκε Παρθένε ψαλλόμενον ὑπὸ τοῦ κληρικοῦ ἐν τῆ ἀρτοκλασία

*Ηχος α΄. Κε

νε 9 χαι αι αι ρε ε ?? Κε χα ρι τω με ε νη η η η Μαριιια φοκυυυ υρι τα σου 9 ευ λο ο ο ο γη με ε ε ε νη η Συ υ ε εν γυ υ υ ναι ο γη η με ε νος ο κα αρ πο ο ος τη ης KOL OL λ L α C σ OU qO O O O τ L Σ ω τ n nρα α ε ε ε τε ε κε ε ε ες τω ων ψυ χω ω ων η τω ων ψυ χω ων η χ μω – ω J.O.T. τη ης κοι οι λι ι α ας σου χ ο ο ο ο ζ τι κτλ. ώς ἄνω.

Πλούσιοι ἐπτώχευσαν

τὸ κλασσικόν ήχος βσρύς Γα

Πλου σι οι ε πτω ω χευ σαν και ε πει να σαν $\frac{1}{2}$ οι δε εκ ζη τοῦ ουν τες τον Κυ ρι ον $\frac{1}{2}$ ουκ ε λατ τω θη σον ται παν το ος α γα θου $\frac{1}{2}$

"Ετερον ήχος α΄ Κε (ώς πα)

απτω χευ σαν και ε πει να σαν q οι δε εκ ζη τουν τες τον Κυ ριι ον q ουκ ε λατ τω θη σον ται παν το ος α γα θου

Έτερον ήχος βαρύς Ζω διατονικός

πτω χευσαν και επει να σαν οι δε εκ ζη του ουν τες τον Κυ ρι ον κουκ ε λαττω θη σον ται παν το ος α γαθουου

Μετὰ τὸ τρίτον «πλούσιοι ἐπτώχευσαν» ψαλλόμενον ὑπὸ τοῦ Β΄. χοροῦ, ἄρχεται εὐθὺς ὁ Α΄. χορὸς χορὸς ψάλλων τὰ ᾿Απόστιχα τῆς Ἑορτῆς. Δόξα τῆς ἑορτῆς καὶ νῦν Θεοτοκίον, ἐκ τοῦ μηναίου.

"Εάν ή τελουμένη άγρυπνία τύχοι ἐν Σαββάτῳ ἐσπέρας, ἀρχίζει πάντοτε ὁ β΄. χορός τὰ "Αναστάσιμα "Απόστιχα ὡς καὶ τὸ Δόξα τῶν "Αποστίχων ψάλλεται ὑπ' αῦτοῦ, ἐν οἰσδήποτε περιπτώσει.

Είς την άνωτέρω περίπτωσιν περί 'Αρτοκλασίας δέον να ληφθή ύπόψιν ύπό του Σεβαστού μας Κλήρου και ή έξης περίπτωσις: προκειμένου νὰ ψαλή τὸ άργὸν δίχορον (ὀκτάηχον) «Θεοτόκε Παρθένε» οί ίερεῖς, μετὰ τὸ ψαλλόμενον 'Απολυτίκιον τοῦ 'Αγίου ώς ἀναφέρεται άνωτέρω, δὲν προσέρχονται πρός τέλεσιν τῆς 'Αρτοκλασίας, άλλ' είσέρχονται άπαντες είς τὸ ίερὸν Βήμα, πλήν των έξαπτερύγων τὰ όποία ιστανται πέριξ της τραπέζης των άρτων. "Όταν δε δ Β΄, χορός, πλησιάζει να τελειώση το τελευταΐον στίχον «"Οτι Σωτήρα έτεκες των ψυχῶν ἡμῶν» τότε ἐξέρχονται ἄπαντες οἱ ἱερεῖς ἐνδεδυμένοι ὡς ἦσαν προηγουμένως, καὶ τελοῦν τὴν ᾿Αρτοκλασίαν ὁπότε μετὰ τὸ γ΄. Γίλούσιοι επτώχευσαν ψάλλονται τὰ "Απόστιχα ώς εἴπωμεν ἀνωτέρω. "Η τάξις αύτη είναι ή άνέκαθεν Πατρισρχική, ήτις τηρείται είς όλας τάς Έκκλησίας τῆς Κων]πόλεως. Ένω είς τὰς ἐνταῦθα ἐκκλησίας, πρὸ παντός των 'Αθηνών, έπεκράτησε άντικανονικώς νά ψάλληται το άργον Θεοτόκε Παρθένε τῆς 'Αρτοκλασίας, εἰς τὴν ἀπόλυτον τῶν πανηγυρικών έσπερινών καθ' ήν στιγμήν άναχωρεί άπαν Έκκλησίασμα (α).

Έν συνεχεία τῆς ἀκολουθίας, μετὰ τὸ Δόξα καὶ νῦν τῶν ᾿Αποστίχων, ὁ ἡγούμενος λέγει τὸ «Νῦν ἀπολύεις» ὁ ἀναγνώστης ἱστάμενος εἰς τὸ μέσον τοῦ Σολέα λέγει: ᾿Αμήν, καὶ τὸ Τρισάγιον, ὁ ἰερεὺς ὅτι σοῦ ἐστίν, καὶ ψάλλονται ὑπ᾽ ἀμφοτέρων τὼν χωρῶν τὰ ᾿Απολυτίκια καὶ τὸ Θεοτοκίον. Εἶτα γίνεται ἡ ᾿Απόλυσις ὑπὸ τοῦ ἱερέως, καὶ οὕτω λήγει καὶ ἡ ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ μέχρι τῆς 12ης ὥρας, καὶ οὐχὶ πέραν αὐτῆς, διότι ἡ 1η ὥρα μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἀνήκει πλέον εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς Θείας Λειτουργίας τῆς ἑπομένης ἡμέρας μέχρι τῆς 6 πρωϊνῆς ὥρας.

⁽α) Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἑσπερινοῦ, ἐὰν ἡ ὥρα ἐπιτρέπει, ψάλλεται καὶ ἡ ἀκολουθία τῆς μικρὰς Παρακλήσεως τῆς Θεοτόκου κατ' αὐτὴν δὲ ψάλλοντα, συνήθως καὶ τὰ ἐξαποστειλάρια 'Απόστολοι ἐκ περάτων κτλ.

MEPOE TPITON

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ 'Εσπερινοῦ κλείεται ἡ ὡραία Πύλη, σβήνονται καὶ πάλιν πάντα τὰ Φῶτα τοῦ Ναοῦ πλὴν τῶν κανδηλῶν τοῦ Τέμπλου καὶ ἐπικρατεῖ ἄκρα σιγὴ 4—5 λεπτῶν. Εἶτα ὁ ἱερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερὸν ἐκ τῆς πλαγίας θύρας καὶ ἀνοίγων τὴν ὡραίαν Πύλην ἐκφωνεῖ: Δόξα τῆ 'Αγία καὶ ὁμοουσίω καὶ Ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτω Τριάδι πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων. 'Ο Χορὸς 'Αμὴν.

Εὐθὺς δὲ ὁ ἡγούμενος ἀναγινώσκει κατανυκτυκῶς τὸν ἐξάψαλ μον ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ «**Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ».** (β)

"Αμα τῆ λήξει τοῦ ἐξαψάλμου, ὁ Διάκονος ἐξέρχεται τοῦ ἰεροῦ

⁽β) 'Ο 'Εξάψαλμος, ἐπειδή εἶναι ἡ πρώτη καὶ σοβαρωτέρα προσευχή τῆς 'Ακολουθίας τοῦ "Όρθρου, δέον ν' άναγινώσκηται ὑπὸ τοῦ Προϊσταμένου τοῦ Ναοῦ, ἢ ὑπό τινος Κληρικοῦ, ὡς ὁρίζει τοῦτο καὶ ἡ Τυπικὴ διάταξις τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. 'Αναγινωσκομένου δὲ τοῦ 'Εξαψάλμου δὲον νά έπικρατεί: α) πλήρης σιγή καί β) δὲν ἐπιτρέπεται τὴν στιγμὴν ἐκείνην, οὐδὲ ή έλαχίστη κίνησις των έκκλησιαζομένων, ώς γίνεται καὶ κατά τὴν ἀνάγνωσιν του Ιερού Εὐαγγελίου. Συμφώνως τἢ τυπικἢ διατάξει ἀπαγορεύεται ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Ἐξαψάλμου ὑπὸ λαϊκῶν καὶ πρὸ παντὸς ὑπὸ μικρῶν παίδων οἱ όποῖοι, κατά την άνάγνωσιν αὐτοῦ, ποιοῦσιν ἄπειρα λάθη. Μεταξύ των γενομένων παρατυπιών πολλάκις έν τῆ Ἐκκλησία εἶναι και αι έξῆς: α) Είς τὸ τέλος τοῦ 'Εσπερινοῦ πρὸ τῆς ἀπολύοεως, τινὲς τῶν ἱερέων μας, ἐπιβάλλουσιν εἰς τούς Ιεροψάλτας ἢ τυχόντας λαϊκούς νὰ λέγωσι τὴν εὐχήν: «Στερε Δ σ α ι Κύριος την άγίαν καὶ ἀμώμητον πίστιν» κτλ. Ἡ εὐχή αὕτη ἀνήκουσα μόνον είς τους Γερείς, δεν επιτρέπεται ή άπαγγελία αὐτῆς ὑπὸ λαϊκών έν τοιαύτη περιπτώσει, δύναται ό ໂερεύς νὰ προείπη τὴν εὐχὴν ταύτην καὶ έν συνεχεία να κάμη την κανονικήν απόλυσιν, ή άναγνωσις τοῦ Εξαψάλμου ύπο τῶν ἱεροψαλτῶν, γίνεται πολλάκις κατ' ἀνάγκην μὴ ὑπάρχοντος ἐτέρου κληρικού. β) Κατά τὴν Θείαν Λειτουργίαν, τὸ Σύμβολον τῆς πίστεώς μας Πισ τ ε ύ ω ὅπερ, ἀπαραιτήτως δέον νὰ λέγηται ὑπὸ Κληρικοῦ, ἐπεκράτησε δυστυχῶς νὰ ἀπαγγέληται ὑπὸ τοῦ τυχόντος λαϊκοῦ.

καὶ ἐκφωνεῖ τὴν μεγάλην συναπτήν: οἱ δὲ χοροὶ ψάλλουσιν ἐναλλὰ τὸ «Κύριε ἐλέησον» εἰς ἔκαστον εἰρηνικόν. Εἰς τὸ τέλος τῶν αἰτήσεων εἰς ἀναγνώστης ἱστάμονος εἰς τὸ μέσον τοῦ Σολέα καὶ προλέγων τι Κύριε Ἐλέησον 12 φοράς, τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν (τρὶς) ἄρχεται ἀ ναγινώσκων εὐκρινῶς τὸ α΄. Κάθισμα τοῦ ψαλτηρίου τῆς τυχούσης ἡ μέρας (γ).Πληρουμένου τούτου, γίνεται μικρὰ αἴτησις καὶ μετὰ τὴν ἐκ φώνησιν: «"Ότι σὸν τὸ Κράτος» οἱ χοροὶ ψάλλουσι τό, Θεὸς Κύριος (τετράκις) καὶ τὰ ᾿Απολυτίκια ὡς ἐψάλλησαν ἐν τῷ ἑσπερινῷ.

Είς τὸ τέλος τούτου, γίνεται πάλιν ή μικρὰ αἴτησις καὶ οἱ χοροι ψάλλουσι τὰ καθίσματα τῆς α΄ στιχολογίας ἐκ τῆς Παρακλητικῆς καὶ ἐκ τοῦ Μηναίου (ἐὰν ὑπάρχουσιν). Ἐν συνεχεία ψάλλεται καὶ τὸ γ΄. Κάθισμα τοῦ ψαλτηρίου τῆς ἡμέρας.

Μετά την λήξιν τούτου, αὖθις ή μικρὰ αἵτησις καὶ ψάλλεται ὑπό τῶν χορῶν ὁ πολυελεος κατ' ἐκλογὴν τοῦ διευθύνοντος ἱεροψάλτου. Ἐν Δεσποτικῆ Ἑροτῃ ἤ ἄλλου τινος ဪ Αγίου, ψάλλεται πολυέλεος «Δοῦλοι Κύριον» ἤχος πλ α΄. Πέτρου Λαμπαδαρίου, ἢ ἐπὶ τὸν ποταμὸν Βαβυλῶνος Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος ἢ Γρηγορίου Πρωτοψάλτου πλ δ΄. «Δοῦλοι Κύριον» ἢ Θεοδώρου Φωκαέως ἦχος δ΄. Λέγετος ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ. Ἐν Θεομητορικῆ δὲ ἐορτῆ, ψάλλεται πολυέλεος Λόγον

⁽γ) Ψαλτήριον τῆς ἡμέρας σημαίνει ὅτι, κατά τὴν τυπικὴν διάταξιν τῆς Ἐκκλησίας, πρέπει καθ΄ ἐκάστην ἡμέραν ἀναγινώσκονται δύο καθίσματα αὐτοῦ καὶ τρὶα κατὰ τὴν Μεγάλην Τεσσαρακοστήν, τὰ ὁποῖα, ἐν 'Αγίῳ "Ορει, ἀναγινώσκονται καθ' ἑκάστην ἡμέραν. 'Αλλαχοῦ δέ, ἰδίως εἰς τὰς μεγαλουπόλεις, καταλιμπάνουσι τὸ ψαλτήριον κατὰ τὸν ἑσπερινὸν τοῦ Σαββάτου, ὅπερ εἶναι ἀπαραίτητον.

Κατά μέν, εἰς τὸν ἑσπερινὸν τοῦ Σαββάτου δέον ν' ἀναγινώσκηται ὁλόκληρον τὸ α' Κάθισμα τοῦ ψαλτηρίου «Μακάριος 'Ανήρ» ατὰ δὲ εἰς τοὺς ἐσπερινοὺς τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν, ὡς καὶ τῶν ἑορταζομένων 'Αγίων ἀναγινώσκεται μόνον ἡ α' στάσις αὐτοῦ. 'Εὰν οἱ ἐσπερινοὶ τὼν ἑορτῶν τούτων τύχωσιν ἐν ἡμέρα Τρίτη ἢ Πέμπτη, ψαλτήριον οὐ στιχολογεῖται. 'Ο Χρυσόστομος 'Ιωάννης, περὶ τῶν ψαλμῶν τοῦ Προφητάνακτος Δαβὶδ εἶπε : «Τ ὁ ψ α λ τ ἡ ρ ι ο ν ε ἶ ν α ι τ ὁ ἐ γ χ ε ι ρ ί δ ι ο ν π α ν τ ὸ ς Χ ρ ιστια ν ο ῦ, μ ά λ ι σ τ α δ ὲ τ ῶ ν Κ λ η ρ ι κ ῶ ν» καὶ ἀλλαχοῦ λέγει: «Ψαχαγωγοῦνται πάντες μετὰ πολλῆς τῆς προθυμίας, οἱ ἀναγινώσκοντες ὕμνους τῷ Θεῷ εὐαρέστους. Καθ' ἐστάστην ἡμέραν τὴσ καλὴν ταύτην ἐπιτελεῖν ὧλατρείαν» (Χρυσοστόμου ἑρμηνεία εἰς τὸε ψαλμὸν ΜΑ΄). Διὰ ταῦτα, αὶ δύο μεγαλοπρεπέσταται Δοξολογίαι πρὸς τὸν Θεόν, ὁ Προοιμιακὸς ψαλμὸς τοῦ ἐσπερινοῦ «Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον» κοὶ ὁ 'Εξάψαλμος τοῦ ὅρθρου «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ» δέον ν' ἀναγινώσκωνται κατανυκτικῶς ὑπὸ Κληρικῶν καὶ οὐχὶ ὑπὸ λαϊκῶν ὡς ἀναφέρωμεν τοῦτο καὶ ἀνωτέρω.

άγαθὸν ἦχος δ΄ Λέγετος ἐκ τοῦ Βου Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος ἢ ὁ εἰς ἦχον βαρὺν Γεωργίου τοῦ Κρητός. (α)

Σημειωτέον ὅτι, εἰς τὸ τέλος οἱουδήποτε Πολυελέου, ὡς Δόξα καὶ νῦν ψάλλεται ἀπαραιτήτως. «Τὸν πατέρα προσκυνήσωμεν καὶ τὸν Υἱὸν δοξολογήσωμεν» (ἴδε τροπάρια Μακαρισμῶν ἐν τῇ Παρακλητικῇ τῆς Κυριακῆς Λειτουργίας ἦχος α΄) Μετὰ τὸν Πολυέλεον ψάλλεται ὑπὸ τοῦ β΄. χοροῦ τὸ κάθισμα τῆς γ΄. Στιχολογίας κι᾽ εὐθὺς ἄρχεται ὁ Α΄. χορὸς ψάλλων τὸ α΄. ἀντίφωνον τοῦ δ΄. ἤχουίβ) Εκ νεότητός μου πολλὰ πολεμεῖ μὲ πάθη (δἰς) ἐπίσης τὸ Οἱ μισοῦντες Σιὼν (δἰς) καὶ ἐν συνεχεία τὰ δύο τελευταῖα ἀνὰ μίαν ἤτοι: εἰς τὸ ἕν Δόξα Πατρί, ʿΑγίω Πνεύματι πᾶσα ψυχὴ καὶ εἰς τὸ τελευταῖον Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ ʿΑγίω Πνεύματι ἀναβλύξει καὶ τὸ ὑπάρχον προκείμενον (ἐν τῷ Μηναίῳ) ψαλλόμενον εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον. Εἶτα ὁ Διάκονος ἐκφωνεῖ: Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν! ὁ χορός:

Κι' εὐθὺς ὁ ἱερεύς : ὅτι Ἦγιος εἶ ὁ Θεὸς ἤμῶν κλπ. ὁ χορος Πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν Κύριον (τρὶς ἴδε σελὶς 29) καὶ ἀναγινάσκεται τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ὅρθρου τῆς ἑορτῆς.

Μεθ' δ ἀναγινώσκεται δ Ν΄. Ψαλμός Ελέησόν με

δ Θεός κτλ. καὶ ψάλλονται τὰ παρόντα ἰδιόμελα εἰς ἣχον β΄. $\stackrel{\frown}{\Delta l}$.

$$\Delta$$
 $\tilde{\iota}$ $\tilde{$

⁽α) "Αμα τῆ ἐνάρξει τοῦ ψαλλομένου Πολυελέου, ὁ Νεωκόρος θέτει εἰς μικράν κίνησιν κατά σειράν τοὺς πολυελέους τοῦ Κυρίως Ναοῦ.

β) Τὸ α΄. τοῦτο 'Αντίφωνον τοῦ δ΄. ἤχου «'Εκ νεότητός μου» ψάλλεται εὐθὺς μετὰ τὰ καθίσματα καθ' ὅλας τὰς ἑορτάς, πλὴν τῆς Κοριακῆς καθ' ἤν μετὰ τὰ καθίσματα ψάλλονται τὰ ἀναστάσιμα Εὐλογητάρια εἶτα ἡ μικρὰ αἴτησις κι' εὐθὺς συνεχίζουν οἱ ψάλται τὰ ἀντίφωνα τοῦ ἤχου, τὸ Προκείμενον καὶ τοὺς κανόνας μέχρι τῆς ςτ΄. ἀδη.

πλη η η θη των ε μων ω ων εγ κλη μα α — α εων δ Β΄ χορός.
Και νυν και α α ει και εις τους αι ω ναςτωναι ω νων α α μη η ην Ταις τῆς Θεοτόκου.

Καὶ συνεχίζει ὁ Α΄. χορὸς τὸ ἰδιόμελον μετὰ τοῦ στίχου «Ἐλέησόν με ὁ Θεός». Ἐπειδή πολλαὶ ἀκολουθίαι 'Αγίων δὲν περιλσμβάνουσιν ἰδιόμελα μετὰ τὸν Ν΄. ψαλμόν, ἐγράψαμεν τὸ κατωτέρω, ἵνα ψάλληται εἰς μνήμην οἰουδήποτε 'Αγίου μὴ ἔχοντος ἰδιαίτερον ἰδιόμελον, μὲ τὴν ἀρχικὴν φράσιν «"Αγιε τοῦ Θεοῦ» 'Εὰν ὁ ἑορταζόμενος "Αγιος τυγχάνει ἱερομάρτυς ἢ ὅσιος, ψάλλεται μὲ τὴν ἀρχικὴν φράσιν «"Οσιε πάτερ». Εἰς περίπτωσιν δὲ δύο ἢ τριῶν ἑορταζομένων 'Αγίων ψάλλεται τὸ δεύτερον «ἐξεχύθη ἡ χάρις» καὶ ἀντὶ τῆς φράσεως «"Οσιοι Πατέρες» λέγε «"Αγιοι πατέρες» εἰς ἀπλοὺς Μάρτυρας, εἰς δὲ ἱερομάρτυρας λέγε ὅσιοι πατέρες»

'Ιδιόμελον ἦχος πλ β΄. Πα

ου ου ου εις πα α σαν την γην ε ε ξηλ θεν ο φθο ο ογ γο ος των κα τωρ θω μα α α τω ω ω ων $\frac{\pi}{\pi} + \frac{\pi}{\pi} \frac{\pi}{8i} \omega \omega v \text{ ev tois} \text{ ou } - \rho \alpha \text{ vois} \frac{\pi}{\pi} \epsilon$ ευ ρεις μι σθο ον των κα μα α α τω ω ων σου ζί των δαι μο ο ο ο νω ων ω ω λε ε σας τα $\gamma_{\rm E}$ = $\epsilon \lambda \lambda \omega \omega \nu$ ϵ = $\phi \theta \alpha$ $\sigma \alpha$ $\alpha \alpha$ $\tau \alpha$ α $\alpha \alpha \gamma$ μα α τα η ων τον βι ον α με ε εμ πτω ως ε ε ζη η η λω ω ω ω σας ς παρ ρη σι αν ε χωνπρος Χρι στο ο ον το ον <math>Θε ο ον σει ρη η νη ην αι αι τη η σαι ς ται αις ψυ χαι αις η η χ μω ω ω ω ω ω ων ς

Καὶ ἕτερον ἰδιόμελον εἰς 'Αγίους ἢχος ὁ αὐτὸς

Εἶτα ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν: «Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου», εἰς τὸ τέλος αὐτῆς τὸ σύνηθες Κύριε ἐλέησον ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν ὡς ἐστι γεγραμμένον ἀνωτέρω (σελὶς 17): Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, «Ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς» ἄρχεται ὁ Α΄.χορὸς ψάλλων τὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου(α) (τῆς μικρᾶς παρακλήσεως Ύγρὰν ὁιωδεύσας) εἰς δ΄ τροπάρια μετὰ στίχου «Ύπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς» καὶ δ΄. τοῦ κανόνος τῆς τυχούσης ἑορτῆς ἐκ τοῦ Μηναίου.Εἰς τὸ τέλος τῆς γ΄. ώδῆς γίνεται ἡ μικρὰ αἴτησις καὶ ψάλλει ὁ Β΄. χορὸς τὸ κάθισμα τῆς γ΄. ώδῆς ἐκ τοῦ Μη-

⁽γ) Έν τῆ ἀρχῆ τοῦ α΄ Κανόνος ψάλλεται πάντοτοτε ὁ εἰρμὸς αὐτοῦ ἄ-νευ στίχου, ὅστις προψάλλεται μόνον εἰς τὰ λοιπὰ τροπάρια τῶν κανόνων. 'Ο μικρὸς παρακλητικὸς κανών τῆς Θεοτόκου, προηγεῖται πάντοτε καθ' ὅλας τὰς μνήμας τῶν 'Αγίων ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχει ἰδιαίτερος κανών τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ Μηνιαίῳ.

ναίου, μετὰ τοῦ Θεοτοκίου. Ἐὰν ἡ ὥρα ἐπιτρέπει. συνεχίζεται ὁ Κανών μέχρι τῆς ἕκτης ώδῆς, ἐὰν ὅχι. μετὰ τὸ Θεοτοκίον ὁ Α΄. χορὸς ποιεῖ τέλος καὶ γίνεται ἡ μικρὰ αἴτησις. Εἶτα ἀναγινώσκονται ἑκ τοῦ Μηνιαίου, τὸ Κοντάκιον, ὁ Οἶκος καὶ τὸ Συναξάριον κ᾽ εὐθὺς ψάλλονται οἱ Καταβασίαι (β) εἰς τὸ μέσον τοῦ Σολέα ὑπ᾽ ἀμφοτέρων τῶν χορῶν, ἡ α΄ καὶ ἡ γ΄ ἀδή, αἱ δὲ λοιπαὶ ψάλλονται εἰς τὰ ἀναλόγιά των. Μέχρι τοῦ σημείου τούτου, ἡ τάξις αὕτη γίνεται πλὴν Κυριακῆς.

'Εάν τύχοι έορτὴ ἐν Κυριακῆ, προηγοῦνται πάντα τ' ἀναστάσιμα ἡ δὲ ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου ἔχει ὡς ἑξῆς :

Μετὰ τὰ καθίσματα ψάλλονται τὰ ἀναστάσιμα «Εὐλογητάρια» εἰς τὸ τέλος αὐτῶν γίνονται μικρὰ αἴτησις καὶ ἀναγινώσκεται ἡ ὑπακοὴ τοῦ ἤχου εἶτα ψάλλονται οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἤχου κατὰ σειρὰν τὰ ἀντίφωνα, τὸ προκείμενον καὶ ἀκολούθως ψάλλεται ὁ ἀναστάσιμος Κανὼν εἰς δ΄ μετὰ τοῦ στίχου «Δόξα τῆ ᾿Λγία ἀναστάσει σου Κύριε» καὶ ὁ Κανὼν ἐκ τοῦ Μηναίου τῆς τυχούσης ἑορτῆς μετὰ τοῦ στίχου Ἅγιε τοῦ Θεοῦ πρεύσβευε ὑπὲρ ἡμῶν ἢ Ἅγιοι τοῦ Θεοῦ πρεσβεύσατε κτλ. ᾿Απὸ γ΄. ὡδῆς ψάλλεται τὸ Κάθισμα τοῦ ἀγίου καὶ τὸ Θεοτοκίον ὑπὸ τοῦ α΄ χοροῦ μετὰ τοῦ Δόξα Πατρὶ καὶ νῦν ἐν ἰσοφωνία. ᾿Αφ᾽ ἔκτης ὡδῆς ἀναγινώσκονται τὸ ἀναστάσιμον Κοντάκιον, ὁ οἶκος καὶ τὸ συναξάριον ἐκ τοῦ Μηναίου. Εἶτα ψάλλονται αἱ Καταβασίαι μέχρι τῆς Η΄. ὡδῆς, καὶ ἄρχεται ἡ τάξις τοῦ ἑωθινοῦ Εὐαγγελίου οὕτως : Μετὰ τὸ τέλος τῆς Η΄. ὡδῆς, ὁ Διάκονος ἐκφωνεῖ : Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν ὁ χορός τὸ Κύριε ἐλέησον ἐν ἰσοφωνία, ὁ ἱερεύς : Ὅτι Ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν Ἁγίοις καὶ ἔπαναπαύῃ κτλ.ὁ α΄.χόρος

τὸ $^{\circ}$ Αμὴν καὶ ψάλλει τὸ παρὸν «πᾶσα πνοή» εἰς ῆχον β΄. $\overrightarrow{\Delta I}$.

$$\Delta$$
 Δ Δ μ ην Π α α σα πνο η αι νε σα τω τον K υ υρι δ δ (δίς).

⁽β) Τινές των χοροστατούντων 'Αρχιερέων μας ἐπιθυμοῦσι πολλάκις νὰ ψάλλωοι τὰς Καταβαοίας οὕτως ἢ ἄλλως. 'Αλλὰ καλὸν θὰ εἴναι, οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ τάς ψάλλωσι νὰ ἀποφεύγωσι τὴν συνήθειαν ταύτην χάριν τῆς γενικῆς ἀρμονίας. Έκ τῆς πολυετοῦς ἡμων πείρας ἐν τῷ στασιδίω εἴδομεν πολλάκις ὅτι πολλοί ἐκ τῶν χοροστατούντων 'Αρχιερέων οἱ ὁποῖοι εἴθισται νὰ ψάλλωσι τήν Θ΄ ἀδὴν «Τὴν τιμιωτέραν καὶ τὰ ἐξαποστειλάρια, παρεχώρουν ταῦτα εἰς ἡμᾶς πρὸς τελειωτέραν ἐκτέλεσιν αὐτῶν.

Τὸ αὐτὸ ὁ β΄ χορός, καὶ ὁ α΄ χορὸς ψάλλει τὸ τρίτον:

Ο Διάκονος: «Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς τῆς ἀκροάσεως τοῦ 'Αγίου Εὐαγγελίου, Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ἰκετεύσωμεν». 'Ο χορός, Κύριε 'Ελέησον (τρὶς) ἀπλῶς εἰς κάτω ἰσοφωνίαν. 'Ο δὲ Διάκονος ἐξακολουθεῖ: Σοφία, ὀρθοὶ ἀκούσωμεν τοῦ 'Αγίου Εὐαγγελίου τὸ ἀνάγνωσμα ὁ 'Ιερ. Εἰρήνη πᾶσι καὶ εὐλογεῖ ἀπὸ τῆς 'Ωραίας Πύλης τὸ 'Εκκλησίασμα' ὁ χορός, Καὶ τῷ πνεύματί σου 'ὁ 'Ιερ. ἐκ τοῦ κατὰ... 'Ιωάννην ἢ Λουκᾶν ἢ Μάρκον ἢ Μαιθαῖον 'Αγίου Εὐαγγελίου τὸ ἀνάγνωσμα, Πρόσχωμεν. ὁ χορός, «Δόξα σοι Κύριε Δόξα σοι» ἐν ἰσοφωνία καὶ ἀναγινώσκεται δι' ἐμμελοῦς καὶ καθαρᾶς ἀπαγγελίας τὸ ἐωθινὸν Εὐαγγέλιον. Εἰς τὸ τέλος τούτου ὁ χορὸς ψάλλει τὸ «Δόξα σοι Κύριε Δόξα σοι» συντόμως οὕτως:

Εὐθὺς ὁ Προϊστάμενος λέγει τὸ «'Ανάστασιν Χριστοῦ» (χῦμα) μεθ' ὁ οἱ χοροὶ ψάλλουσι τὸν Ν΄ (50) ψαλμόν. Εἰς τὸν στὶχον 'Ιδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἡγάπησας, ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ 'Ιεροῦ Εὐαγγελίου καὶ ἴσταται ἐν τῷ Σολέα παρὰ τὸν θρόνον' ὁ δὲ 'Αρχιερεὺς (ἐάν χοροστατεῖ), ἢ ὁ 'Ηγούμενος ἀπὸ τοῦ παραθρονίου κατέρχεται καὶ ἀσπάζεται τὸ 'Ιερὸν Εὐαγγέλιον' ἐν συνεχεία προσέρχεται καὶ ἄπαν τὸ 'Εκκλησίασμα κατὰ σειρὰν ἀθορύβως καὶ ἀσπάζεται τοῦτο μὲ τάξιν καὶ εὐλάβειαν. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἀσπασμοῦ τούτου, ὁ ἱερεὺς μεταβαίνει καὶ τοποθετεῖ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον εἰς τὸ πρῶτον προσκυνητάριον τοῦ Κυρίως Ναοῦ πλησίον τῆς εἰσόδου. Κατὰ τὸν ἀσπασμὸν τοῦ 'Ιεροῦ Εὐαγγελίου ὑπὸ τοῦ χοροστατοῦντος 'Αρχιερέως, ὁ β΄ χορὸς ψάλλει «'Ιδοὺ γὰρ ἀλήθειαν» ἀργῶς οὕτως :

η σας τα ο δηλα και τα κρυ υ φι - ι α της

Μετὰ τὸν ἀσπασμὸν ὁ ἀρχιερεὺς εὐλογῶν τὸν λαόν, ὁ Α΄. χορὸς ψάλλει τὸ παρὸν εἰς πολλὰ ἔτη, εἰς ἦχον β΄ Δι.

"Αμα τῆ ἀνόδω τοῦ ἀρχιερέως εἰς τὸν θρόνον, ὁ α΄ χορὸς συνεχίζει ψάλλων τὸν στίχον τοῦ Ν. ψαλμοῦ «Ραντιεῖς με» κτλ. Μετά τὸ πέρας τούτου ψάλλονται ὑπὸ τῶν χορῶν Δόξα πατρὶ. «Ταῖς τῶν "Αποστόλων» Καὶ νῦν, ταῖς τῆς Θεοτόκου, ὡς γράφομεν ταῦτα ἀνωτέρω (σελὶς 25). Τὸ δὲ τρίτον ἰδιόμελον μετὰ στὶχου «"Ελέησόν με ὁ Θεὸς» ψάλλεται κατὰ τὰς Κυριακὰς ὁμοίως εἰς β΄ ῆχον οὕτως:

Εἶτα ὁ Ἱερεὺς «Σῶσον ὁ Θεὸς τόν Λαόν σου» καὶ τὰ λοιπὰ μέχρι τοῦ Ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν δεομένων σου καὶ ἐλέησον ἡμᾶς. Οἱ χοροὶ ψάλλουσι τετράκις τὸ Κύριε ἐλέησον ἀνὰ τρία ὡς εἶναι γεγραμμένα ἀνωτέρω. Ὁ ἱερεὺς τὴν ἐκφώνησιν Ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, κ᾽ εὐθὺς ὁ Διάκονος ἐκφωνεῖ: Τὴν Θεοτόκον καὶ Μητέρα τοῦ Φωτός. ἐν ὕμνοις τιμῶντες μεγαλύνομεν οἱ δὲ χοροὶ ψάλλουσιν εἰς τὸν ἦχον τῶν Καταβασιῶν.«Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβὶμ» κτλ.προαπαγγέλλοντες εἰς αὐτὸ μελωδικῶς ἐν ἰσοφωνία τῆς βάσεως τοῦ ἤχου καὶ ἀνὰ ἕνα στίχον τῆς Θ΄ ώδῆς τῆς Θεοτόκου.

Α') Μεγαλύνει ή ψυχή μου τὸν Κύριον καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμα μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ Σωτῆρι μου. «Τὴν τιμιωτέραν» κτλ.

Β') "Οτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ ἰδοὺ γὰο ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσι με πάσαι αί γενεαί. «Τὴν τιμιωτέραν» κτλ.

 Γ') ${}^{\circ}$ Οτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατός καὶ ${}^{\circ}$ Αγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν, κτλ.

 Δ') Ἐποίησε κράτος ἐν βοαχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοία καρδίας αὐτῶν, κτλ.

Ε΄) Καθείλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσε ταπεινούς πεινώντας ενέπλησεν ἀγαθών καὶ πλουνοῦντας εξαπέστειλε κενούς, κτλ.

ΣΤ΄) 'Αντελάβετο 'Ισραήλ παιδός αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, καθώς ἐ-λάλησε πρὸς τοὺς πρτέρας ἡμῶν, τῷ 'Αβραάμ, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἔως αἰῶνος. Τὴν τιμιωτέραν κτλ,

Καὶ ἀκολούθως ψάλλεται ἡ Θ΄. 'Ωδὴ τῶν Καταβασιῶν. (γ) Εἶτα ὁ ἱερεὺς τὴν μικρὰν αἴτησιν ἔτι καὶ ἔτι, καὶ τὴν ἐκφώνησιν: "Ότι σὲ αἰνοῦσι πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν κτλ. Οἱ δὲ χορυὶ ψάλλουσι 'Α-

γ) Κατά τὰς Δεσποτικάς καὶ Θεομητορικάς ἑορτά, ἀντὶ Τήν τιμιωτέραν, ψάλλεται πάντοτε ή Θ' ώδή τοῦ Κανόνος τῆς ἑορτῆς μετά των λοιπών τροπαρίων εἰς ξξ ἢ ὀκτώ.

μήν, "Αγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν» δίς, εἶτα τὸ τρίτον «'Υψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ τροσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν Αὐτοῦ» ὁ β΄ χορὸς τὴν κατάληξιν ὅτι "Αγιος ἐστι» καὶ ἀκολούθως ὁ α΄ χορὸς τὸ ἀναστάσιμον ἐξαποστειλάριον (δ) (τοῦ ἑωθινοῦ Εὐαγγελίογ τῆς τυχούσης Κυριακῆς) μετὰ τοῦ Θεοτοκίου. 'Εὰν ὁ τυχὼν "Αγιος ἔχει 'Εξαποστειλάριον, ψάλλονται μετὰ τὸ 'Αναστάσιμον τὸ τοῦ 'Αγίου καὶ τὸ Θεοτοκίον αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα ψάλλονται οἱ Αἶνοι' ὁ α΄ χορὸς «Πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν Κύριον, αἰνεῖτε τὸν Κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τοῖς ὑψίστοις, Σοῖ πρέπει ὕμνος τῷ Θεῷ» · ὁ β΄ χορός, «Αἰνεῖται αὐτὸν πάντες οἱ "Αγγελοι αὐτοῦ, Αἰνεῖτε αὐτὸν πᾶσαι αἱ Δυνάμεις αὐτοῦ, Σοὶ πρέπει ὕμνος τῷ Θεῷ καὶ ἐν συνεχεία δὲ ψάλλονται ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν τὰ ὀκτὰ ΄Αναστάσιμα Στιχηρὰ τῶν Αἴνων ἐκ τῆς Παρακλητικῆς μετὰ τῶν ἐφεξῆς στίχων.

- Α΄) Τοῦ ποιεῖσαι ἐν αὐτοῖς κρίμα ἔγγραπτον, Δόξα αὕτη ἔσται πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτου.
- Β΄) Αινείται τὸν Θεὸν ἐν τοῖς 'Αγίοις αὐτου, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώματι τῆς δυνάμεως αὐτου.

Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐπὶ ταῖς δυνασττίαις αὐτου, αἰνεῖτε αὐτόν, κατὰ τὸ πλῆ θος τῆς μεγαλωσύνης αὐτου.

 Δ') Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ἤχ ϕ σάλπιγγος, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ψαλτηρί ϕ καὶ κιθάρ ϕ .

δ) Έαν χοροστατή άρχιερεύς καὶ μέλλει να λειτουργήση, πρό της έκφωνήσεως τοῦ ἱερέως ὅτι σὲ αἰνοῦσι, ἐξέρχονται δύο Διάκονοι (ἐὰν ὑπάρχουσι) ἢ εῖς ἐξ αὐτῶν καὶ ὁ ἔτερος ἀναγνώστης ἐνδεδυμένος στιχάριον καὶ κρατοῦντες τά δικηροτρίκηρα τοῦ `Αρχιερέως τῆ συνοδεία καὶ ἱερέων, ἴοτανται ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ θρόνου κατά τὰ πρεσβεῖα ἕκαστος, δηλαδή οἱ παλαιότεροι δεξιά και οι νεώτεροι άριστερά. Έν τῷ μεταξύ δὲ δυὸ καλλίφωνοι παίδες ἐνδεδυμένοι Ράσα κρατούντες το βιβλίον τῆς ψαλμοδίας ἴστανται δεξιά καὶ άρι. στερά μίαν βαθμίδα κάτω τοῦ θρόνου πλησίον τοῦ 'Αρχιερέως, ὅστις ψάλλει τὸ ἐξαποστειλάριον τὸ ὁποῖον εῖς ἐξ αὐτῶν κανοναρχεῖ ἐμμελῶς. Τὸ β΄ ἐξαποστειλάριον ψάλλων ὁ ἀριστερὸς ἱεροψάλτης κατέρχεται τοῦ στασιδίου του, Είς το τέλος των έξαποστειλαρίων κατέρχονται εύθύς οί δύο κανονάρχαι καὶ Ιστάμενοι είς το μέσον απέναντι τοῦ άρχιερέως ἐκφωνεῖ ὁ εῖς ἐμμελῶς : «Κέλευσον Δέσποτα "Αγιε ήχος (τάδε) και ὁ Α' χορὸς ψάλλει τὸ «Πάσα πνοή»: μετά τοῦ «Αίνεῖτε», ὑπό τοῦ β΄ χοροῦ, μεθ' δ ἄρχεται ὁ α΄ χορός ψαλλων άργως τὸ ἀρχαῖον «Τὸν Δεσπότην» ὁ δὲ ἀρχιερεὺς κατέρχεται καὶ προσκυνεῖ κατά σειράν τὰς 'Αγίας εἰκόνας καὶ εἶτα εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερὸν Βῆμα. 'Αφοῦ δὲ ἐνδυθεῖ τὴν ἀρχιερατικήν στολὴν ἐξέρχεται μεγαλοπρεπῶς μεθ' ὅλου τοῦ Κλήρου ἄμα τῆ ἐνάρξει τῆς Δοξολογίας, καὶ ἀνέρχεται ἐπὶ τοῦ θρόνου.

Ε' Αινείτε αὐτὸν ἐν τυμπάνω και χοςῶ, Αινείται αὐτὸν ἐν χοςδαῖς και ὀργάνω.

 $\Sigma T')$ Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις εὐήχοις, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν βυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ, πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν Κύριον.

Z') [°]Ανάστηθι, Κύριε ὁ Θεός μου, ὑψωθήτω ἡ χείρ σου,μὴ ἐπιλάθη τῶν πενήτων σου εἰς τέλος.

Η΄) Έξολογήσομαί σοι, Κύριε, εν όλη καρδία μου διηγήσομαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου.

Εἰς τὸν ἀσπασμόν των εἰκόνων τοῦ Τέμπλου ὑπὸ τοῦ ᾿Αρχιερέως μέλλοντος νὰ λειτουργήση μετὰ τὸ Πᾶσα πνοὴ καὶ Αἰνεῖτε, εὐθὺς ἄρχεται ὁ Α΄ χορὸς ψάλλων ἀργῶς τὸ παρὸν ἦχος βαρὺς Ζω διατονικός

Καὶ εὐλογῶν ὁ ᾿Αρχιερεύς, ψάλλει ὁ Β΄ χορὸς τὸ εἰς πολλὰ ἔτη εἰς τὴν βάσιν νῆς καταλήξεως τοῦ φύλαττε.

'Εἀν ὁ "Αγιος ἔχει Αἴνους, ψάλλονται 'Αναστάσιμα στιχηρὰ δ' καὶ τοῦ 'Αγίου δ'. 'Εὰν δὲ δὲν ὑπάρχουσι τροπάρια τῶν Αἴνων αὐτοῦ, τότε ψάλλονται τὰ τοῦ 'Εσπερινοῦ 'Όταν πρόκειται νὰ ἑορτασθῆ ὁ τυχὼν "Αγιος προλέγονται, στίχοι αὐτοῦ κατάλληλοι οἱ ὁποῖοι εὑρισκωνται συνήθως εἰς τὰ στιχηρὰ τῶν 'Αποστίχων τοῦ 'Εσπερινοῦ ἐν τῷ Μηναίῳ. Εἶτα Δόξα τὸ 'Εωθινὸν τῆς Κυριακῆς, καὶ νῦν 'Υπερευλογημένη ὑπάρχεις, Θεοτόκε Παρθένε (α) κτλ. καὶ ψάλλεται ἡ Μεγάλη Δοξολογία Δόξα σοι τῷ δείξαντι τὸ Φῶς εἰς τὸν ἦχον τοῦ Δοξαστικοῦ. Εἰς τὸ τέλος αὐτῆς ψάλλεται ὑπὸ τοῦ β΄χοροῦ τό, «Σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ γέγονεν ἄσωμεν τῷ 'Αναστάντι ἐκ τάφου καὶ ἀργηγῶ τῆς ζωῆς ἡμῶν καθελὼν γὰρ τῷ θανάτῳ τὸν θάνατον, τὸ νῖκος ἔδωκεν ἡμῖν καὶ τὸ μέγα ἔλεος» εἰς ἦχου β΄ πάντοτε ὡς εἶναι καθιερωμένον νὰ ψάλληται τοῦτο ἐν τῆ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ 'Εκκλησία. 'Εν ἄλλαις 'Εκκλησίαις ὅμως εἴθισται νὰ ψάλληται τοῦτο καὶ κατ' ἦχον συμφώνως τῆ ψαλλομένῃ Δοξαλογία.

⁽α) Είς το Θεοτοκίον τοῦτο ὑπερευλογημένη ὑπάρχεις Θεοτόκε Παρθένε τινὲς των ἱεροψαλτών προσθέτουν κακώς καὶ τὴν λέξιν 'Y μ ν ο $\hat{\nu}$ μ ν σε ήτις εἶναι περιττή κόσον συντακτικώς ὅσον καὶ ποιητικώς.

Σημειωτέον ὅτι ἐν οἰαδήποτε ἑορτῆ πλὴν Κυριακῆς, μετὰ τὴν Δοξολογίαν ψάλλεται εὐθὺς τὸ ἀπολυτίκιον τῆς Ἑορτῆς, ἀντὶ τοῦ «Σήμερον σωτηρία». Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἐπισφραγίζεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ὅρθρου καὶ ἄρχεται ἡ Θ. Λειτουργία.

Σήμερον Σωτηρία ήχος β΄ Δι

Ση με ρον σω τη ρι π τω κο σμω γε π γο νεν $\frac{\Delta}{3}$ γω της ζω η ης η μων $\frac{6}{3}$ κα θε λων γαρ τω θα να το τον θα α να τον $\frac{\Delta}{3}$ τε νι κος ε δω κεν η μιν $\frac{\Delta}{3}$ και το με γα χ π λε ο ο ος $\frac{\Delta}{3}$

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ

MEPOS TETAPTON

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ Διάκονος ἱστάμενος εἰς τὴν συνήθη θέσίν του ἐκφωνεῖ : Εὐλόγησιν Δέσποτα : ὁ ἱερεύς: Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς κλπ. ὁ χορὸς ἐπάδει τὸ 'Αμήν, ἀπλῶς' ὁ δὲ Διάκονος συνεχίζων τὴν Μεγάλην συναπτήν, οἱ χοροὶ ψάλλουσιν ἐν ἑκάστῃ αἰτήσει τὰ παρόντα Κύριε 'Ελέησον ἦχος λ δ΄. Νη.

Κυ ρι ε ε λε ε η σον λ Κυ ρι ε ε λε ε η σον α Κυ ρι ε ε λε ε η σον α Κυ ρι ε ε λε ε η σον α Κυ ρι ε ε λε ε π η σον α Κυ ρι ε ε λε ε π η σον α Κυ ρι ε ε λε ε π η σον α

"Ετερα ήχος λ α΄ Πα

Κυ ρι ε ε λε ε η σον η
 Κυ ρι ε ε λε ε η σον η

Μετὰ τὰ εἰρηνικὰ ἡ ἐκφώνησις: "Ότι πρέπε. σοι πᾶσα δόξα τιμη καὶ προσκύνησις κτλ. ψάλλονται τ' 'Αντίφωνα. Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου Σῶτερ σῶσον ἡμᾶς (τρὶς) μετὰ τῶν στίχων τοὺς ὁποίους προλέγει ὁ κανονάρχης ἐν ἰσοφωνία τοῦ ἤχου. Εἶτα ἡ μικρὰ αἴτησις καὶ ἄρχεται ὁ β΄χορὸς τὸ δεύτερον 'Αντίφωνον (α), Σῶσον ἡμᾶς Υἰὲ Θεοῦ ἐν 'Αγίοις θαυμαστὸς (β) ψάλλοντας σοι 'Αλληλούῖα (τρὶς), ὁ Α΄. χορὸς Δόξα πατρὶ ἐν ἰσοφωνία, ὁ β΄ χορὸς καὶ νῦν καὶ ἀεὶ Μονογενης Υἰός καὶ ποιεῖ τέλος. 'Ο ἰερειὸς αὖθις τὴν μικρὰν αἴτησιν καὶ ἀρχεται ὁ Α΄ χορὸς ψάλλων τὸ 'Απολυτίκιον τῆς 'Εορτῆς δὶς ἢ τρίς, μέχρις ὅτου καταφθάση ἐν τῷ Σολέα ἡ εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου προπορευομένων τῶν ἑξαπτερύγων ὁ δὲ διάκονος ὑψώνων τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἐκφωνεῖ «Σοφία ὁρθοί» οὕτως:

⁽α) Κατά την Τυπικην διάταξιν τῆς Ἐκκλησίας, καθ' ἐκάστην Κυριακήν, άντὶ τῶν ᾿Αντιφώνων, δέον νὰ ψάλλωνται τὰ Τυπικά« Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον» εἰς ῆχον πλ. δ΄ (ἴδε ὡρολὸγιον τὸ Μέγα καὶ οἱ Μακαρισμοὶ τοῦ ἤχου μετὰ τῶν 8᾽ Αναστασίμων τροπαρίων ἢ δ΄ ἐξ αὐτῶν καὶ δ΄ τροπάρια ἐκ τῆς ΣΤ΄ ἀδῆς τοῦ Κανόνος τῆς τυχούσης ἑορτῆς. ᾿Αλλὰ χάριν συντομίας παραλείπονται ταῦτα καὶ ψάλλονται ἀπ' εὐθείας τ' ᾿Αντὶφωνα. Κατὰ τὰς Κυριακὰς ὅμως τῆς Μεγάλης Τεσαρακοστῆς δέον νὰ ψάλλωνται ἀπαραιτήτως τὰ Τυπικὰ καὶ οἱ Μακαρισμοί, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουσιν ἐν τῆ Θεία λειτουργία ἰδιαιτέράν κατάνυξιν.

⁽β) Κατά τὴν λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς ψάλλεται ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν καὶ πρό τῆς εἰσόδου τὸ ἀναστάσιμον ἀπολυτίκιον. Ὅταν τύχοι Θεομητορική Ἑορτὴ ἐν Κυριακῆ, ὡς καὶ κατά τὴν ἀποδοσιν τῆς Ἑορτῆς, μετά τὴν εἴσοδον εἰς τὸ β΄ ἀντίφωνον ψάλλεται ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν. Ἐν ἄλλη δὲ ἡμέρα πλὴν Κυριακῆς ψάλλεται ὁ ἐν Ἁγίοις θαυμαστός. Ὅλαι αὐταὶ αἱ περιπτώσεις ὑπάρχουσι λεπτομερῶς ἐν ταῖς Τυπικαῖς διατάξεσι τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας (ἴδε Τυπικὸν σελὶς 31).

Κι' εὐθὺς ψάλλλεται ὑπὸ τοῦ Κλήρου τὸ παρὸν Δεῦτε προσκυνήσωμεν.

Εὐθὺς ἐπαναλαμβάνεται τὸ Σῶσον ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ β΄ χοροῦ. Ἐν συνεχεία δὲ ψάλλουσιν ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ βήματος τὸ ᾿Απολυτίκιον τῆς Ἑροτῆς ἢ τὸ ᾿Αναστάσιμον τοῦ ἤχου, ἐἀν τύχοι Κυριακή, ὅπερ ἐπαναλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ Α΄ χοροῦ, ὑπὸ δὲ τοῦ β΄ χοροῦ ψάλλεται τὸ τῆς Ἑροτῆς ἐἀν ὑπάρχει, ἢ τοῦ ʿΑγίου τοῦ Ναοῦ. Ἐὰν ὅμως τελεῖται μνημόσυνον, προηγεῖται ἀπὸ τοῦ Βήματος τὸ Μνήσθητι Κύριε καὶ εἶτα τὸ τοῦ 'Αγίου τοῦ Ναοῦ κι' εὐθὺς ψάλλεται τὸ Κοντάκιον πάντοτε ὑπὸ τοῦ β΄ χοροῦ. "Όταν ὅμως γίνεται συλλείτουργον ψάλλεται ἀπὸ Βήματος τὸ Κοντάκιον τοῦ ὁποίου τὸ τέλος λαμβάνει ὁ β΄ χορός.

³Ακολούθως ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ : ὅτι "Αγιος εἰ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ Σοὶ τὸν Τρισάγιον ὕμνον ἀναπέμπομεν(ἢ ἀναμέλπομεν) τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἰῷ καὶ τῷ 'Αγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ὁ χορὸς ³Αμήν, κι εὐθὺς ψάλλεται τὸ Τρισάγιον τοῦ 'Αποστόλου μετὰ τοῦ Δύναμις, μεθ' ὁ ψάλλεται ὁ πολυχρονισμὸς τοῦ Βασιλέως εἶτα ὁ 'Απόστολος, τὸ 'Αλληλούϊα ὑπὸ τοῦ β' χοροῦ εἰς ἢτον β' Δι οὕτως :

Εύθὺς τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὸ Δ όξα σοι Κύριε, εἰς ἦχον δ΄. $\overset{\circ}{\Delta}$ ι οὕτως :

Ύπάρχοντος 'Αρχιερέως ψάλλεται τὸ παρόν.

Μεθ' δ συνεχίζεται ή γνωστή τάξις τής Θείας Λειτουργίας ήτοι: ψάλλεται [εροπρεπώς δ Χερουβικός ύμνος, ώς τον Βασιλέα κ.τ.λ. δ δὲ Διάκονος ἐξέρχεται τοῦ 'Ιεροῦ Βήματος καὶ Ιστάμενος εἰς τὴν συνήθη θέσιν τοῦ ἐκφωνεῖ:

«Πληρώσωμεν τὴν δέησιν ἡμῶν τῷ Κυρίῳ. 'Ο χορὸς Κύριε ἐλέησον.

- « Υπέρ των προτεθέντων τιμίων Δώρων κ.τ.λ. » » »
- «Ύπὲρ τοῦ άγιου οἴκου τούτου, κ.τ.λ. » »
- «Ύπερ τοῦ ρυσθήναι ήμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως κ.τ.λ. Καὶ συνεχίζων λέγει:
- «'Αντιλαβοῦ σῶσον ἐλέησον, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς ὁ Θεός τῇ σῇ χάριτι. 'Ο χορὸς 'Αμήν.

«Τήν ήμέραν πᾶσαν, τελείαν κ.τ.λ. 'Ο χορός Παράσχου Κύριε.

- «"Αγγελον εἰρήνης, πιστόν όδηγόν κ.τ.λ. » »
- «Συγνώμην καὶ ἄφεσιν των άμαρτιων κ.τ.λ. » »
- «Τά καλά και συμφέροντα κ.τ.λ. » » »
- «Τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν κ.λ,π.» »
- «Χριστιανά τὰ τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν κ.τ.λ. »

Ψάλλονται δὲ τὰ παρόντα ἦχος $\frac{\lambda}{\hbar}$ δ΄. Νη

Πα ρα α σχου Κυ υ ρι ε δι Πα ρα α α σχου Κυ υ ρι ε λι Πα ρα α α σχου Κυ υ ρι ε το δι Πα ρα α α σχου Κυ υ ρι ε το δι

⁽α) Τά άνωτέρω τρία κλασοικά μέλη: Τὸ 'Αλληλούῖα, Τὸ Δόξά σοι Κύριε καὶ τὸ εἰς πολλά ἔτη, ἐγράψαμεν ἵνα διατηρηθῆ ἡ άρχαία παράδοσις αὐτῶν: διότι πολλοὶ ἐκ τῶν ἱεροψαλτῶν ψάλλουσιν ταῦτα κατὰ βοὐλησίν των.

Γία ρα α σχου Κυ υ ρι ε δί Γία ρα α σχου Κυ υ υ ρι ε δί

"Ετερα εἰς ἦχον λα΄. Πα

Πα ρα α α σχου Κυ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ ρι ε ἢ

Πα ρα α σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα α σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα α σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα α σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα α σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Πα ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Να ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Να ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Να ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Να ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Να ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Να ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Να ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Να ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Να ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Να ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Να ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Να ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Να ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

Να ρα σχου Κυ υ υ ρι ε ἢ

'Ακολούθως ψάλλονται τὰ Λειτουργικὰ ἐν ἰσοφωνία ἐμελλῶς κατὰ τὸν τύπον τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Εὐαγγελίου. Τὰ Λειτουργικὰ ταῦτα, ὅντα ἀρχαῖα παράδοσις ἐν τῆ Ἐκκλησία, εἶναι τὰ μόνα ψαλλόμενα ἄχρι σήμερον ἐν τῷ Πανσέπτῳ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς καὶ τὸ καθιερωθὲν ἐν αὐτῷ εἰς ἢχον β΄. ἄξιον ἐστιν Γρηγορίου Πρωτοψάλτου (τὸ λεγόμενον συνηθισμένον).

⁽δ) Εἰς ἐκάστην τῶν ἀνωτέρω αἰτήσεων ὁ χορὸς δέον νὰ ἐπάδη τὸ Παρά σχου Κύριε ἐ καταξκαὶ οὐχὶ (τρὶς) ὡς γίνεται εἰς τὸ Κύριε Ἐ λέη σον ὅπερ, εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἀπαγγέλεται τρίς, πεντάκις, δεκάκις, καὶ τεσσαρακοντάκις ὡς ὁρίζει τοῦτο καὶ ἡ τυπικὴ διὰταξις τῆς Ἐκκλησίας. ᾿Απόδειξις, δὲ τούτου εἰναι ὅτι, οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν διδάσκαλοι, μᾶς παρέδωκαν πολλὰ ἀργὰ Κύριε Ἐλέησον κατ' ἡχον ἀνὰ τρία, ἀλλά. Παράσχου κα τοῦτο ἀνάρμοστον ἐν τῆ Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἐγράψαμεν τὴν παρατήρησιν ταύτην ὡς ἀπαραίτητον, διότι, τινὲς τῶν ἰεροψαλνῶν μὴ γνωρίζοντες τὴν σημασίαν καὶ τὴν διαφοράν τοῦ πρώτου ἀπό τοῦ δευτέρου, υἰοθετοῦν ἀπερισκέπτως μίαν ἀπομίμησιν τοῦ εἰς ἡχον α΄. Κύριε Ἐλέησον Θ. Φωκαέως Παράσνίζει φοβερὰν τραγελαφικότητα.

 Σ υνεχίζοντες τὴν ἐκτύπωσιν τῶν ἔργων μας, θὰ φέρωμεν προσεχῶς εἰς φῶς, σειρὰν Χερουβικῶν ἀργοσυντόμων, Λειτουργικῶν καὶ "Αξιον ἐστιν, ὡς καὶ σειρὰν Κοινωνικῶν τῶν Κυριοκῶν καὶ διαφόρων ἑορτῶν.

"Απαντα τὰ ἐκτυπωθέντα καὶ ἐκτυπούμενα ἔργα ἡμῶν, φέρουσι τὸν γενικὸν τίτλον: Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ. Διότι περιέχουσι ταθτα τὸν γνήσιον πλοθτον τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς Τέχνης ῆτις, δυστυχῶς ἔχει διαστραφεῖ ἀπὸ ἐτῶν, ὑπὸ παλλῶν ἐκδοτῶν διαφόρων μουσικῶν βιβλίων, περιεχόντων τὴν ἀτομικήν των τεχνοτροπίαν.

Διά ταθτα προέβημεν είς τὴν ἔκδοσιν τῶν ἔργων ἡμῶν εἰς τὰ ὁποῖα διατηροθμεν ὅλην τὴν κλασσικότητα τῶν ἀρχαίων μελωδημάτων,
τὰ ὁποῖα φέρουσι τὴν σφραγίδα τῆς ἱεροπρεπείας καὶ τὴν ἀπαράμιλλον μουσικὴν τέχνην τῶν Βυζαντινῶν Μουσικοδιδασκάλων.

Εἴδομεν τὸ Φῶς ἣχος β΄ $\overset{\longrightarrow}{\Delta\iota}$ (α)

χ Ει δο μεν το φως το αλη θι νον $\frac{\Delta}{\alpha}$ ε λαβομεν πνευ μα ε που ρα ανι ον $\frac{\Delta}{\alpha}$ ευ ρο μεν πι στιν α λη θη $\frac{\Delta}{\alpha}$ α δι αι ρε τον $\frac{\Delta}{\alpha}$ το αδαπροσκυνουν τες $\frac{\Delta}{\alpha}$ αυ τη γαρ η χ μας ε σω σε ε ε ε εν

Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου Ἦχος β΄ Δὶ

⁽α) Το εἴδομεν το φως καὶ το Εἴη το "Ονομα Κυρίου ψαλλόμενα εἰς ἄλλον ήχον ὡς συνηθίζουν τινες των ἰεροψαλτων χάνουσι ταῦτα ὅλην τὴν ἀρμόζουσαν ἱεροπρέπειαν ἐν τῆ Ἐκκλησία. 'Απόδειξις δὲ τούτου εἶναι ὅτι, οὐδεἰς ἐκ των παλαιῶν διδασκάλων ἔγραψεν εἰς ἄλλον ήχον τ' ἀνωτέρω.

Τὸ τρίτον

Το ο νο μα Κυ ρι ου Ει η ευ λο γη με ε ε νον α πο του νυν το δ β' χορός χ και ε ως του αι ω ω νο ο ος του αι ω

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Έν 'Αγίω "Όρει μετά τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Κοντακίου, τοῦ Οἴκου καὶ τοῦ 'Υπομνήματος τοῦ Μηνολολὶου τῆς ἡμέρας, πρὸ τῶν Καταβασιῶν, γἰνεται ὑπὸ τοῦ ἡγουμενου τῆς Μονῆς, διήγησις περὶ τοῦ ἑορταζομένου 'Αγίου. Εἰς δε τάς πόλεις, σὸν τῆ ἑρμηνεὶα τοῦ Εὐαγγελὶου τῆς Λειτουργίας, ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ ἱεροκήρυκος καὶ τὸ ἱστορικὸν τῆς τυχούσης ἑορτῆς.

Είς τὸ τέλος τῆς Θεὶας Λειτουργίας πρὸ τοῦ Δι' εὐχῶν είς τὴν διανομὴν τοῦ ἀντιδώρου, ψάλλεται Κολοφωνικὸς Είρμός, ἢ ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν αἰ Καταβασὶαι.

Τέλος καὶ τῷ Θεῷ Δόξα

